

**VYSOKÁ ŠKOLA EVROPSKÝCH A REGIONÁLNÍCH
STUDIÍ, O. P. S., ČESKÉ BUDĚJOVICE**

BAKALÁŘSKÁ PRÁCE

„ZKRÁCENÉ PŘÍPRAVNÉ TRESTNÍ ŘÍZENÍ V PRAXI POLICEJNÍCH ORGÁNŮ“

Autor práce: Michal Zahorák

Studijní obor: Bezpečnostně právní činnost ve veřejné správě

Forma studia: kombinované

Vedoucí práce: JUDr. Jan Bouchal

Katedra právních oborů a bezpečnostních studií

2013

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci vypracoval samostatně, na základě vlastních zjištění a s použitím odborné literatury a materiálů uvedených v této práci.

Souhlasím, aby práce byla uložena v knihovně Vysoké školy evropských a regionálních studií v Českých Budějovicích a zpřístupněna v souladu s § 47b zákona č. 111/1998 Sb. v platném znění.

.....
Michal Zahorák

Děkuji vedoucímu bakalářské práce JUDr. Janu Bouchalovi za cenné rady, připomínky a metodické vedení práce.

ABSTRAKT

ZAHORÁK, M. *Zkrácené přípravné trestní řízení v praxi policejních orgánů : bakalářská práce*, České Budějovice : Vysoká škola evropských a regionálních studií, o. p. s., 2013, 47 s. Vedoucí bakalářské práce : JUDr. Jan Bouchal.

Klíčová slova: zkrácené přípravné řízení, trestní řízení, trestní řád, trestní zákoník, policejní orgán, Policie ČR, trestný čin.

Práce pojednává o zkráceném přípravném řízení jako nové formě přípravného řízení. Je zde snaha konstatovat faktický stav a aplikovatelnost zkráceného přípravného řízení v průběhu jeho aplikace obecně. V návaznosti na tomto je zde snaha o konstatování aplikace zkráceného přípravného řízení v rámci policejních orgánů, zejména poukázání na klady, zápory, popř. nedostatky a celkové vyhodnocení této formy přípravného řízení.

ABSTRACT

ZAHORÁK, M. Summarily criminal practice proceedings in police departments : Bachelor thesis. České Budějovice : The college of European and Regional Studies, 2013, 47 p. Supervisor : JUDr. Jan Bouchal.

Key words: summarily criminal practice, criminal proceeding, criminal procedure, criminal code, police authority, Czech Republic Police, crime.

The work deals with the summarily criminal practice proceedings as a new form of preliminary proceedings. There is an effort to state factual status and applicability of summary proceedings in the course of its application in general. Following this, there is then an effort to findings by summary proceedings under the police authorities, in particular pointing out the pros, cons, respectively. shortcomings and overall evaluation of this form of preliminary proceedings.

OBSAH

ÚVOD	8
1. CÍL A METODA BAKALÁŘSKÉ PRÁCE	9
2. TRESTNÍ ŘÍZENÍ	10
2.1 Stadia trestního řízení	15
2.1.1 Předsoudní stadia	15
2.1.2 Soudní stadia	15
2.2 Přípravné řízení	16
3. ZKRÁCENÉ PŘÍPRAVNÉ ŘÍZENÍ	18
3.1 Objasňování přečinů	18
3.2 Charakteristika zkráceného přípravného řízení	20
3.3 Podmínky pro konání zkráceného přípravného řízení	21
3.4 Problematika aplikace prvního legislativního znění zkráceného přípravného řízení	22
3.4.1 Aplikační problémy zkráceného přípravného řízení.....	23
3.4.2 Zhodnocení aplikace zkráceného přípravného řízení.....	26
4. ZKRÁCENÉ PŘÍPRAVNÉ ŘÍZENÍ OD 01.01.2009	27
4.1 Průběh zkráceného přípravného řízení na obvodním oddělení	28
4.1.1 Zahájení zkráceného přípravného řízení policejním orgánem	28
4.1.2 Předávání trestných spisů.....	31
4.1.3 Podání vysvětlení osoby podezřelé.....	31
4.2 Postavení osoby podezřelé ve zkráceném přípravném řízení	33
4.2.1 Zadržení osoby podezřelé při zkráceném přípravném řízení	35

4.3	Procesní vztah policejního orgánu a státního zastupitelství v rámci zkráceného přípravného řízení	38
4.4	Zhodnocení faktického stavu aplikace zkráceného přípravného řízení	39
	ZÁVĚR	41
	Seznam použitých zdrojů	42

ÚVOD

Právní řád České republiky obecně je systém platných pramenů práva, které jsou systematicky uspořádány na základě právní síly a které obsahují jednotlivé právní normy. Jedná se o velmi složitý, stále se měnící a vyvíjející se mechanismus, a to proto, že právní systém (řád) musí neustále, prostřednictvím moci zákonodárné ve státě, reagovat na vývoj společnosti, jejíž práva a povinnosti jsou právními normami regulovány.

Právo se dělí na právo veřejné, ve kterém stát, potažmo státní orgány, vystupují jako vrchnostenské orgány, nabité státní mocí a státní moc uplatňující vůči fyzickým a právnickým osobám (např. správní právo) a dále se dělí na právo soukromé, v němž je zaručena rovnost všech účastníků.

Specifickým odvětvím veřejného práva je trestní právo. Toto se člení na trestní právo hmotné a trestní právo procesní. Trestní právo hmotné je upraveno v zákoně č. 40/2009 Sb., trestní zákoník, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „trestní zákoník“), který v ustanovení § 13 kodifikuje, který protiprávní čin označuje za trestný a který vykazuje znaky uvedené v takovém zákoně.

Trestní právo procesní, které je pak upraveno v zákoně č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „trestní řád“). V ustanovení § 1 je mimo jiné uvedeno, že účelem trestního řádu je upravit postup orgánů činných v trestním řízení tak, aby trestné činy byly náležitě zjištěny a jejich pachatelé podle zákona spravedlivě potrestáni. Trestní řád upravuje procesní postup při aplikaci trestního práva hmotného.

Zkrácené přípravné řízení, které je předmětem mé bakalářské práce, je součástí trestního práva procesního a já se zde budu snažit konstatovat skutečný stav současného trestního práva ve smyslu toho, co nová forma přípravného řízení přinesla v praxi. Provedu komparaci forem přípravného řízení. Co začlenění zkráceného přípravného řízení do právního řádu České republiky předcházelo, jaká byla očekávání zákonodárce před zařazením do právního řádu a na kolik je stav využívání této formy efektivní. Dále se zaměřím na jeho klady a zápory.

1. Cíl a metoda bakalářské práce

Předmět mé bakalářské práce je zkrácené přípravné řízení, je kodifikováno v trestním řádu v ustanovení § 179a až 179h..

Pátým rokem jsem služebně zařazen u Policie České republiky, Krajské ředitelství policie Jihočeského kraje, Územní odbor Český Krumlov, Obvodní oddělení policie ČR Větrní.

Zkrácené přípravné řízení je pro obvodní oddělení policie jedna ze základních pracovních náplní. Pro úvod mé bakalářské práce jsem si připravil charakterizování trestního řízení obecně, uvedení zákonných podmínek pro jeho konání, základních zásad trestního řízení garantovaných ústavními zákony, zákony a mezinárodními smlouvami. Uvedení předsoudních a soudních stadií trestního řízení.

Úvodem druhé části práce se budu zabývat nepřímým předchůdcem zkráceného přípravného řízení – institutem objasňování přečinů, který byl užíván v socialistickém Československu od roku 1970 do roku 1989. Tato forma trestního řízení měla obdobný účel jako dnešní zkrácené přípravné řízení, tj. urychlení projednávání méně závažné trestné činnosti a tím zvýšená efektivita policejního orgánu při ochraně společnosti.

Dále uvedu charakteristiku zkráceného přípravného řízení, včetně uvedení podmínek pro jeho konání, které vyplývají z trestního řádu. Budu se zabývat problematikou účinnosti prvního legislativního znění zkráceného přípravného řízení účinného od 01. 01. 2002 do 31. 12. 2008 (včetně uvedení výsledných údajů), zejména určení technických nedostatků.

Ve třetí, hlavní, části mé práce, uvedu charakteristiku novelizovaného znění ustanovení zkráceného přípravného řízení, účinného od 01. 01. 2009 do současné doby. Budu se snažit popsat činnost policejního orgánu při aplikaci zkráceného přípravného řízení, jeho provázanost s činností státního zástupce, uvést postavení osoby podezřelé v rámci zkráceného přípravného řízení včetně jeho práv a povinností.

V závěrečné části mé práce se budu snažit zhodnotit aplikování zkráceného přípravného řízení v praxi policejních orgánů, vyhodnotit jeho klady a zápor a jejich zdůvodnění, kdy budu čerpat z informací nabytých praxí a z uvedených zdrojů.

2. TRESTNÍ ŘÍZENÍ

Trestní řízení je trestním řádem upravený postup orgánů činných v trestním řízení, popřípadě jiných osob zúčastněných na trestním řízení, jehož cílem je, aby trestné činy byly náležitě zjištěny a jejich pachatelé podle zákona spravedlivě potrestáni (potrestáním se rozumí rozhodnutí o trestných činech a výkon těchto rozhodnutí).

Působnost trestního řádu je omezena výlučně na trestné činy dle trestního zákoníku

– **věcná působnost**. Procesní úkony se provádí podle trestního řádu účinného v době, kdy je úkon prováděn – **časová působnost**. **Místní působnost** znamená jeho závaznost na území České republiky pro všechny orgány činné v trestním řízení - „lex fori“ - zákon místa soudu. Procesní exempce, neboli nestíhatelnost, se týká osob, které používají diplomatických výsad a imunit dle mezinárodního práva, dále poslanci a senátoři, ústavní soudci a soudci a přísedící obecných soudů – **osobní působnost**.

Ustanovení § 12 odst. 10 trestního řádu stanoví, že trestním řízením se rozumí řízení podle tohoto zákona, trestním stíháním pak úsek řízení od zahájení trestního stíhání až do právní moci rozsudku, případně jiného rozhodnutí orgánu činného v trestním řízení ve věci samé; přípravným řízením pak úsek řízení podle tohoto zákona od sepsání záznamu o zahájení úkonů trestního řízení nebo provedení neodkladných a neopakovatelných úkonů, které mu bezprostředně předcházejí a nebyly-li tyto úkony provedeny, od zahájení trestního stíhání do podání obžaloby, postoupení věci jinému orgánu nebo zastavení trestního stíhání, anebo do rozhodnutí či vzniku jiné skutečnosti, jež mají účinky zastavení trestního stíhání před podáním obžaloby, zahrnující objasňování a prověřování skutečností nasvědčujících tomu, že byl spáchán trestný čin.

Orgány činnými v trestním řízení se rozumí:

Státní zástupce – *okresní státní zástupce (obvodní), krajský státní zástupce (městský státní zástupce v Praze), vrchní zástupce*

Soud – *podle povahy věci se tímto v rámci trestního řízení rozumí okresní soud (obvodní soud), krajský soud (městský soud v Praze), vrchní soud nebo Nejvyšší soud České republiky (§ 12 odst. 3 trestního řádu)*

Policejní orgán – *útvary Policie České republiky, Generální inspekce bezpečnostních sborů (dále jen „GIBS“), pověřené orgány Vězeňské služby České republiky, pověřené orgány celní správy, pověřené orgány Vojenské policie, pověřené orgány Bezpečnostní informační služby, pověřené orgány Úřadu pro zahraniční styky*

a informace, pověřené orgány Vojenského zpravodajství, pověřené orgány GIBS
(§ 12 odst. 2 trestního řádu)

Postup orgánů činných v trestním řízení je dále vázán limity, které vyplývají z mezinárodního práva – **Mezinárodní pakt o občanských a politických právech** č. 120/1976 Sb. (dále jen „MPOPP“, **Evropská úmluva o ochraně lidských práv a základní svobod** č. 209/1992 Sb. (dále jen „EÚOLP“. Dále z **Ústavy České republiky**, dále jen „Ústavy“ (z. č. 1/1993 Sb.), **Listiny základních práv a svobod**, dále jen „LZPS“ (z. č. 2/1993 Sb.) a dále je vázán zásadami trestního řízení, které vychází z trestního řádu. Zásady trestního řízení jsou právní principy a pravidla, která jsou výslovně nebo mlčky vyjádřena.

Limity ústavních zákonů:

- **„Každý může činit vše, co není zákonem zakázáno a nikdo nesmí být nucen činit to, co zákon neukládá.“** (čl. 2, odst. 3 LZPS, čl. 2 odst. 4 Ústavy) – veškeré jednání, které není v rozporu se zákonem, je povoleno
- **„Povinnosti mohou být ukládány toliko na základě zákona a v jeho mezích a jen při zachování základních práv a svobod.“** (čl. 4 LZPS)
- **„Při posuzování ustanovení o mezích základních práv a svobod musí být šetřeno jejich podstaty a smyslu, přičemž taková omezení nesmějí být zneužita k jiným účelům, než pro která byla stanovena.“** (čl. 4, odst. 4 LZPS) – např. zadržení osoby podezřelé dle § 76 tr. řádu – fakticky se jedná o omezení osobní svobody jedince, ale protože zájem na ochranu společenského zájmu má vyšší prioritu a pro jeho ochranu je to nezbytné, je toto omezení osobní svobody v souladu se zákonem
- **Orgány činné v trestním řízení smějí státní moc ve vztahu k fyzickým a právnickým osobám uplatňovat jen v případech a v mezích stanovených zákonem a jen způsobem, který stanoví zákon.“** (čl. 2 odst. 2 LZPS, čl. 2, odst. 1, 3 Ústavy) – tzn. že jednotlivé postupy, práva, povinnosti a oprávnění orgánů činných v trestním řízení jsou přesně vymezeny v zákoně a nelze tyto provádět mimo zákonný rozsah

Limity a záruky mezinárodního práva:

- **právo na spravedlivý proces** (čl. 14 odst. 1, 3 MPOPP, čl. 6 EÚOLP) – každý má právo na řízení před nestranným a nezávislým soudem
- **presumpce nevinny** (čl. 14 odst. 2 MPOPP, čl. 6 odst. 2 EÚOLP) – na účastníka řízení, proti němuž se vede, je nahlíženo jako na nevinného až do doby, dokud není pravomocným rozsudkem soudu rozhodnuto o jeho vině
- **zásahu do osobní svobody** (čl. 9 odst. 1 MPOPP, čl. 5 odst. 1 EÚOLP) – každý má právo na svobodu a osobní bezpečnost; nikdo nesmí být omezen na osobní svobodě mimo rozsah stanovený zákonem; pokud dojde k omezení svobody (např. zadržení, zatčení), musí být omezená osoba vyzrozuměna o důvodech tohoto úkonu a neprodleně předvedena před odpovědného úředníka (např. soudce)
- **zásahu do nedotknutelnosti obydlí** (čl. 17 MPOPP, čl. 8 EÚOLP)
- **zásahu do listovního a telekomunikačního tajemství** (čl. 17 MPOPP, čl. 8 EÚOLP) – nikomu nesmí být svévolně zasahováno do soukromého života, do rodiny, domova nebo korespondence, ani útočeno na pověst a čest; každý má právo na zákonnou ochranu před takovýmto jednáním
- **zásada „ne bis in idem“** (čl. 14 odst. 7 MPOPP) – tzn. že nikdo nesmí být postižen dvakrát pro totéž jednání/skutek^{1 2}

Ústavní zásady:

- **výkon soudní moc jménem republiky nezávislými soudy** (čl. 81, čl. 92 odst. 2 Ústavy, čl. 38 odst. 1 věta druhá LZPS)
- **nezávislost soudců** (čl. 82 odst. 1 Ústavy)
- **vázanost soudců jen zákonem a mezinárodní smlouvou** (čl. 95 odst. 1 Ústavy)
- **zákaz odnětí věci zákonnému soudci** (čl. 38 odst. 1 LZPS)
- **právo na soudní ochranu práv** (čl. 36 LZPS)

¹ Mezinárodní smlouva. Úmluva o ochraně lidských práv a základních svobod ve znění protokolu č. 11. Evropský soud pro lidská práva, 2003. Dostupné na www.euroskop.cz/gallery/2/772-umluva_o_ochrane_lidskych_prav_a_svobod.pdf

² Mezinárodní smlouva. Mezinárodní pakt o občanských a politických právech. New York, USA, 1966. Dostupné na www.lidskaprava.cz/uploads/03_dokumenty/04_uvod/01_ICCPR.pdf

- **rovnost před zákonem a rovnost účastníků před soudem** (čl. 96 odst. 1 Ústavy, čl. 37 odst. 3 LZPS)
- **možnost trestního stíhání je v řádném zákonném procesu** (čl. 8 odst. 2 LZPS)
- **presumpce nevinny** (čl. 40 odst. 2 LZPS)
- **právo na poskytnutí právní pomoci, obhajoby, na tlumočníka a na odepření výpovědi** (čl. 37 odst. 1, 2, 4, čl. 40 odst. 3, 4 LZPS)
- **ústní a veřejné jednání před soudem** (čl. 96 odst. 2 Ústavy, čl. 38 odst. 2 LZPS)
- **zákaz opětovného odsouzení za tentýž čin „ne bis in idem“** (čl. 40 odst. 5 LZPS)

Zásady trestního řízení (uvedené v ustanovení § 2 trestního řádu)

- **řádného zákonného procesu** – nikdo nesmí být stíhán jako obviněný jinak než ze zákonných důvodů a způsobem, který stanoví tento zákon
- **zdrženlivosti a přiměřenosti** – postup orgánů činných v trestním řízení musí plně šetřit občanská práva a svobody dle ústavních zákonů
- **rychlosti** – právo na projednání věci bez zbytečných průtahů
- **zajištění práva na obhajobu** – ten, proti němuž se vede trestní řízení, musí být v každém jeho stadiu poučen o právech umožňujících mu plné uplatnění obhajoby a o tom, že si může zvolit obhájce
- *tyto jsou společné celému trestnímu řízení*
- **officiality** – nestanoví-li zákon něco jiného, postupují orgány činné v trestním řízení z úřední povinnosti (zájem jedince je podřízen zájmu společnosti)
- **legality** – státní zástupce je povinen stíhat všechny trestné činy, o nichž se dozví, nestanoví-li jinak zákon nebo mezinárodní smlouva, kterou je Česká republika vázána
- **obžalovací** – podstatou je rozdělení procesních funkcí mezi různé procesní subjekty, a to mezi obžalobu, obhajobu a soud (akuzační princip)
- *zásady zahájení trestního řízení*

- **presumpce nevinny**
- **vyhledávací** – orgány činné v trestním řízení jsou povinny zjišťovat právně relevantní skutečnosti a vyhledat o nich důkazy i bez návrhů jednotlivých stran
- **bezprostřednosti** – soud má rozhodnout jen na základě důkazů, které byly provedeny v řízení před soudem; požadavek soudu na seznámení se všemi důkazy
- **ústnosti** – soud rozhoduje na základě ústního přednesu stran a ústně provedených důkazů
- **volného hodnocení důkazů** – orgány činné v trestním řízení hodnotí důkazy podle svého vnitřního přesvědčení založeného na pečlivém uvážení všech okolností případu, i v jeho souhrnu
- *zásady dokazování*
- **zjištění skutkového stavu bez důvodných pochybností** – neboli zásada materiální pravdy – orgány činné v trestním řízení musí svou činností dospět k pravdivému poznání, které bude základem pro rozhodnutí
- **veřejnosti** – trestní věci se před soudem projednávají veřejně tak, aby se občané mohli projednávání účastnit a jednání sledovat; trestní řád pak stanoví důvody vyloučení veřejnosti
- **spolupráce se zájmovými sdruženími občanů** – orgány činné v trestním řízení spolupracují se zájmovými sdruženími občanů a využívají jejich výchovného působení (odborové organizace, atd.)
- **užívání mateřského jazyka či ovládaného jazyka**

Předmětem trestního řízení je skutek (popřípadě více skutků), který se odehrál v minulosti a který orgány činné v trestním řízení nezinscenovaly. Se skutkem se seznamují až následně a nepřímým způsobem tím, že si jeho průběh rekonstruují pomocí zprostředkujících skutečností - **důkazních prostředků**. Je to zjištění určitého skutku, rozhodnutí o něm a následný výkon tohoto rozhodnutí.

Cílem trestního řízení je o tomto skutku rozhodnout, tzn. skutek zjistit > posoudit, zda je trestným činem > zjistit jeho pachatele > uložit trest nebo ochranné opatření > výkon uloženého trestu nebo ochranného opatření > rozhodnout o nároku

poškozeného na náhradu škody způsobené trestným činem, pokud byl tento nárok včas uplatněn. Dalším z cílů je objasnění okolností, které vedly k trestné činnosti nebo jí umožnily. Trestní řízení se dělí na jednotlivá stadia (časové úseky), do kterých jsou rozčleněny jednotlivé procesní úkony, které jsou postupně plněny orgány činnými v trestním řízení, popřípadě dalšími orgány a subjekty, jež plní postupně své úkoly, povinnosti a vykonávají svá práva, s cílem dosáhnout účelu trestního řízení.

2.1 Stadia trestního řízení

2.1.1 Předsoudní stadia:

- **přípravné řízení** (standardní, rozšířené a zkrácené) – jedná se o stadium prověřování skutečností nasvědčujících tomu, že byl spáchán trestný čin (§ 157 trestního řádu)
- **řízení po zrušení rozhodnutí nálezem Ústavního soudu** (v přípravném řízení) – pokud bylo nálezem ústavního soudu zrušeno rozhodnutí (nebo jeho část) orgánu činného v trestním řízení pro porušení práva nebo svobody garantovaného ústavním zákonem, je tento orgán povinen pokračovat v té fázi řízení, která porušení předcházela (§ 314h trestního řádu)

2.1.2 Soudní stadia:

- **předběžné projednání obžaloby** – předseda senátu přezkoumá u soudu podanou obžalobu a podle obsahu a obsahu spisu rozhodne, zda je ji nutné předběžně projednat v zasedání senátu anebo zda o ní může nařídit hlavní líčení
- **hlavní líčení** – rozhodování o vině a trestu
- **řádné opravné prostředky** (odvolání, stížnost, odpor) – před nabytím právní moci rozsudku
- **mimořádné opravné řízení** (stížnost pro porušení zákona, návrh na obnovu řízení a odvolání) – po nabytí právní moci rozsudku
- **vykonávací řízení** – vykonání uloženého trestu (trest odnětí svobody, zákaz činnosti, atd.)

- **řízení po zrušení rozhodnutí nálezem Ústavního soudu** (v soudním řízení) – viz. oddíl 2.1.1

2.2 Přípravné řízení

V ustanovení § 12 odst. 10 trestního řádu je uvedeno, že přípravným řízením se rozumí úsek řízení od sepsání záznamu o zahájení úkonů trestního řízení nebo provedení neodkladných nebo neopakovatelných úkonů (§ 160 odst. 4 trestního řádu), které mu bezprostředně předcházejí, a nebyly-li tyto úkony provedeny od zahájení trestního stíhání do podání obžaloby, postoupení věci jinému orgánu nebo zastavení trestního stíhání, anebo do rozhodnutí či vzniku jiné skutečnosti, jež mají účinky zastavení trestního stíhání před podáním obžaloby, zahrnující objasňování a prověřování skutečností nasvědčujících tomu, že byl spáchán trestný čin.³

Dnem 01. 01. 2002 nabyl účinnosti zákon č. 265/2001 Sb., tzv. Velká novela trestního řádu“, kterým byl značně novelizován trestní řád, který rozdělil přípravné řízení do tří forem:

1. **standardní přípravné řízení** – toto je upraveno v ustanovení § 160 trestního řádu
2. **rozšířené přípravné řízení** – toto je uvedeno v třetím oddílu hlavy desáté trestního řádu, konkrétně v ustanovení § 168, § 169 a § 170 trestního řádu
3. **zkrácené přípravné řízení** – toto je upraveno v sedmém oddílu hlavy desáté trestního řádu, konkrétně v ustanoveních § 179a – 179h trestního řádu

Základními rozdíly pro užití těchto forem přípravného řízení jsou

- **závažnost trestného činu** - tuto určuje horní sazba trestu odnětí svobody (zvláštní část trestního zákoníku)
- **skutková podstata trestného činu** a s ním spojená náročnost dokazování - platí pro zkrácené a standardní přípravné řízení. Forma rozšířeného přípravného řízení se užije pouze v případech v souladu s ustanovením § 17 trestního řádu.

Postup před zahájením trestního stíhání orgánů činných v trestním řízení je upravený v hlavě deváté trestního řádu. Smyslem zkráceného přípravného řízení je

³ Novotný, F., Růžička, M. a kolektiv. Trestní kodexy, 2. vydání, Praha: Nakladatelství Eurounion, 2002, s. 874

rychlé a neformální objasnění méně závažných trestných činů a postavení pachatele v co nejkratší době před soud. Na zkrácené přípravné řízení navazuje zjednodušené řízení před soudem, kde se provádí i samotné dokazování > policejní orgán ve zkráceném přípravném řízení vyhledává důkazní prostředky.⁴ Vyšetřování se nekoná.

---

⁴ ŠÁMAL, P. a kol. Trestní řád. Komentář, I. díl, 5. vydání, s. 1098 - 1099

3. ZKRÁCENÉ PŘÍPRAVNÉ ŘÍZENÍ

3.1 Objasňování přečinů

Dnem 1. ledna roku 1970 nabył účinnosti zákon č. 150/1969 Sb., o přečinech a dále téhož dne nabyła účinnosti novela trestního řádu č. 149/1969 Sb., která mimo jiné postup vyšetřování přečinů příslušnými orgány upravovala. Šlo o nepřímého předchůdce dnešního zkráceného přípravného řízení.

Přečin byl v § 1 z. č. 150/1969 Sb., přečinech stanoven takto: „*Přečinem je zaviněný, pro společnost nebezpečný čin, jehož znaky jsou uvedeny v tomto zákoně a jenž nedosahuje stupně společenské nebezpečnosti trestného činu.*“⁵

Interpretací této právní normy můžeme konstatovat, že přečinem byl chápán pro společnost méně nebezpečný čin, než byl trestný čin a naopak jeho nebezpečnost byla pro společnost vyšší, než byla u přestupkového jednání. Mezi přečiny byly uvedeny jedny z nejčastějších protiprávních jednání tehdejší společnosti. Jednalo se například o přečin proti majetku,

přečin maření výkonu úředního rozhodnutí, přečin proti pracovní kázni nebo přečin příživnictví. Protože se tato jednání, specifikovaná jako přečiny, ve společnosti objevovala velmi často, bylo cílem tehdejšího státního zřízení tato protiprávní jednání vyšetřit v co nejrychlejší čas a jeho viníka řádně potrestat.

A právě v novele trestního řádu č. 149/1969 Sb., bylo uvedeno, že o přečinech se konalo „objasňování“. Orgány, které konaly objasňování při objasňování přečinů:

- vyžadovaly vysvětlení od státních orgánů a dalších státních institucí, včetně zprávy o pověsti a opisu trestního rejstříku trestů
- obstarávaly potřebné podklady, zejména spisy a jiné písemné materiály
- vyžadovaly potřebná vysvětlení od občanů
- prováděly úkony potřebné pro zjištění totožnosti osob
- zjišťovaly a zajišťovaly důkazní materiály
- prováděly ohledání místa činu a věci
- vyžadovaly provedení zkoušky krve nebo jiného podobného úkonu lékařem nebo odborným zdravotnickým pracovníkem

---

⁵ Československo. Zákon č. 150/1969 Sb., o přečinech. IS ASPI

- v některých případech mohly provádět i prohlídku těla
- za stanovených podmínek v trestním řádu mohly zadržet osobu podezřelou nebo mohly požadovat vydání věci nebo provést odnětí věci

V průběhu objasňování nemusely o vysvětlení sepsat protokol. Postačilo pouze sepsat výstižnou a stručnou zprávu shrnující výsledky objasňování. Podezřelému bylo vždy nutné sdělit z čeho je podezírán, i když nebyl zadržen. Při objasňování přečinů nebyla přípustná účast obhájce. Objevily-li se v průběhu objasňování skutečnosti, kvůli kterým bylo nutné provést některý zajišťovací úkon, s výjimkou zadržení, vydání nebo odnětí věci, nebo osobní prohlídky, předal orgán konající objasňování orgánu provádějícímu vyhledávání k zahájení trestního stíhání. V případě, že nastaly důvody vazby, předal orgán konající objasňování věc vyšetřovateli. O těchto úkonech musel být současně vyrozuměn prokurátor.

Objasňování muselo být skončeno nejpozději do jednoho měsíce ode dne, kdy se orgán, oprávněný k objasňování, o činu dozvěděl. Výsledky objasňování tento orgán shrnul do „zprávy o výsledku objasňování“ a zaslal ji prokurátorovi spolu s návrhem na konečné opatření. Ve zprávě bylo uvedeno, kdo objasňování prováděl, datum sepsání zprávy, osobní údaje podezřelého, poškozeného, důkazní prostředky a v neposlední řadě stručné a výstižné vyličení skutkového stavu dané věci s uvedením, jaký přečin byl v tomto jednání spatřován. Ke zprávě připojil opis rejstříku trestů, protokoly o výsleších a další písemnosti.

Jako další možnosti ukončení objasňování pak bylo možné věc odložit, odevzdat věc národnímu výboru nebo jinému orgánu k projednání přestupku, nebo jinému orgánu ke kázeňskému nebo kárnému projednání. Shledal-li orgán konající objasňování, že trestní stíhání je nepřípustné nebo neúčelné, a to vzhledem k okolnostem uvedeným v trestním řádu, předložil zprávu o výsledku objasňování prokurátorovi s návrhem na odložení nebo přerušování věci. O těchto provedených opatřeních pak tento orgán musel vyrozumět oznamovatele.

Následně prokurátor buď podal návrh soudu na potrestání, nebo věc odložil pro nepřípustnost či neúčelnost, nebo pokud došel k závěru, že se nejedná o přečin nebo trestný čin. Dále mohl věc přerušit, odevzdat věc národnímu výboru nebo jinému orgánu k projednání přestupku nebo kárného či kázeňského projednání. Další možností bylo vrátit věc vyšetřujícímu orgánu s připomínkami k doplnění.

V případě, že byla spolu s návrhem na potrestání prokurátorovi předána zadržená osoba, prokurátor odevzdal tuto osobu, v případě že nebyla propuštěna na svobodu, nejpozději do 48 hodin soudu spolu s návrhem na potrestání. O jejím umístění do vazby si pak soud rozhodoval sám. Po tomto následovalo řízení před samosoudcem.⁶

Je vidět, že v mnoha bodech se zákonodárce, při vytváření zkráceného přípravného řízení, inspiroval právě objasňováním přečinů. Stejně jako má dnes zkrácené přípravné řízení, tak tehdejší objasňování přečinů mělo zjednodušit a urychlit objasňování „bagatelní“ trestné činnosti. Tento institut byl využíván v socialistickém zřízení, tudíž bylo nutné některé body přetransformovat do demokratického státního zřízení, kterým dnes Česká republika je. Značným rozdílem oproti dnešní podobě zkráceného přípravného řízení byla mnohem méně obsáhlá a náročná administrativní práce, na čemž měla podíl větší váženost a důvěryhodnost příslušníka tehdejšího bezpečnostního sboru.

Pokud tehdy policista došel k určitému závěru, který podložil patřičným důkazním materiálem, nebylo téměř pochyb, že daná událost neproběhla jinak, než jak bylo zjištěno. Dle mého názoru je toto důsledek přílišné demokratizace současného státního zřízení České republiky. Je třeba, aby v českém státním zřízení platilo, že policejní orgán koná své povinnosti v zájmu společnosti – plní úkoly k ochraně společenských zájmů, na věci není osobně interesován (tzn. objektivita a nestrannost) > > jeho činnost má mít váženost, jako je tomu např. v sousedním Německu nebo Rakousku.

3.2 Charakteristika zkráceného přípravného řízení

Zkrácené přípravné řízení je typem přípravného řízení, které se koná o trestných činech, o nichž přísluší konat řízení v prvním stupni okresnímu soudu a na které zákon stanoví trest odnětí svobody s horní hranicí nepřevyšující pět let, jestliže podezřelý byl přistižen při činu nebo bezprostředně poté, nebo v průběhu prověřování trestního oznámení nebo jiného podnětu k trestnímu stíhání byly zjištěny skutečnosti, jinak odůvodňující zahájení trestního stíhání a lze očekávat, že podezřelého bude možné

---

⁶ Československo. Zákon č. 149/1969 Sb., kterým se k 01. 01. 1970 novelizoval z. č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním (trestní řád). IS ASPI

ve lhůtě, uvedené v ustanovení § 179b odst. 4 trestního řádu, postavit před soud. Samotné dokazování se provádí ve zrychleném řízení před soudem.

Shrnutí procesu zkráceného přípravného řízení:

Spáchání trestného činu > spolehlivé zjištění osoby pachatele > sdělení podezření konkrétní osobě > vypracování stručné zprávy o výsledku zkráceného přípravného řízení, ve které je uvedeno, jaký trestný čin je ve skutku, pro který bylo sděleno podezření konkrétní osobě, spatřován + důkazní prostředky > předání této zprávy státnímu zástupci > shledá-li státní zástupce, že výsledky zkráceného přípravného řízení odůvodňují postavení podezřelého před soud, podá návrh na potrestání a předá podezřelého soudu > zjednodušené řízení před soudem.

3.4 Podmínky pro konání zkráceného přípravného řízení

Pozitivní vymezení podmínek pro konání zkráceného přípravného řízení:

- zkrácené přípravné řízení se koná o trestných činech, o nichž přísluší konat řízení v prvním stupni okresnímu soudu
- horní hranice trestu odnětí svobody u těchto trestných činů nesmí převyšovat 5 let
- pachatel byl přistižen při činu nebo bezprostředně po něm
- v průběhu prověřování trestního oznámení nebo jiného podnětu k trestnímu stíhání byly zjištěny skutečnosti, jinak odůvodňující zahájení trestního stíhání a lze očekávat, že podezřelého bude možné ve lhůtě uvedené v ustanovení § 179b odst. 4 trestního řádu postavit před soud (do dvou týdnů ode dne, kdy policejní orgán sdělil podezřelému, že spáchání jakého skutku je podezřelý a jaký trestný čin je v tomto skutku spatřován)

Negativní vymezení podmínek pro nekonání zkráceného přípravného řízení:

- je dán důvod vazby a nejsou splněny podmínky pro předání zadrženého podezřelého spolu s návrhem na potrestání soudu
- jsou dány důvody pro konání společného řízení o dvou nebo více trestných činech, a alespoň o jednom z nich je třeba konat vyšetřování

- zkrácené přípravné řízení nelze skončit v zákonné lhůtě a další skutečnosti vyplývající z trestního řádu, které vylučují konání zkrácené přípravného řízení (jako například nedání souhlasu poškozeného s trestním stíháním blízké osoby, atd.)⁷

3.5 Problematika aplikace prvního legislativního znění zkráceného přípravného řízení

Tato forma přípravného řízení nabyla účinnosti dne 01. 01. 2002 zákonem č. 265/2001 Sb. Cílem bylo zjednodušení, zrychlení a zhospodárnění objasňování méně závažných trestných činů, na které trestní zákoník v horní sazbě stanoví trest odnětí svobody s horní hranicí do tří let.

V prvním znění ustanovení § 179b odst. 4 trestního řádu bylo uvedeno, že „zkrácené přípravné řízení musí být skončeno nejpozději do dvou týdnů ode dne, kdy policejní orgán obdržel trestní oznámení nebo jiný podnět k trestnímu stíhání.“⁸ Kdy se odborná veřejnost na trestní právo i orgány činné v trestním řízení nebyly schopny v počátcích shodnout, kdy dochází k počátku plynutí lhůty dvou týdnů (plus deseti dnů při prodloužení této lhůty), do které muselo být zkrácené přípravné řízení skončeno.

Kvůli problematice určení počátku plynutí lhůty pro skončení zkráceného přípravného řízení vydalo Nejvyšší státní zastupitelství výkladové stanovisko, ve kterém uvádí, že „zkrácené přípravné řízení je možné zásadně konat jen tehdy, byl-li pachatel trestného činu zjištěn vzápětí po spáchání trestného činu a pokud zkrácené přípravné řízení lze ukončit podáním návrhu na potrestání (popřípadě některým z dalších zákonem předpokládaných způsobů podle § 159a nebo § 179c odst. 2 trestního řádu, nebude-li uplatněn postup podle § 179e, věty za středníkem, nebo § 179f odst. 2, písm. b) či c) trestního řádu ve lhůtě nejpozději dvou týdnů ode dne, kdy policejní orgán v této věci obdržel trestní oznámení nebo jiný podnět k trestnímu stíhání; tuto lhůtu lze za podmínek v § 179f odst. 2, písm. a) trestního řádu prodloužit nejvýše o deset dnů. Dojde-li ke zjištění pachatele až po uplynutí určité doby po spáchání trestného činu, je možno v takové věci (za splnění podmínek uvedených v § 179a dost. 1 trestního řádu)

⁷ Česko. Zákon č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním (trestní řád), ve znění pozdějších předpisů. Policejní prezidium ČR, Praha, 2012, s. 312 - 315

⁸ „ÚZ“ Úplné znění – trestní předpisy, přestupky, vyd. SAGIT k 01. 07. 2008, ISBN 978-80-7208-691-7

konat zkrácené přípravné řízení jen, lze-li je ukončit ještě ve lhůtě dvou týdnů (§ 179b odst. 4 trestního řádu), prodloužené nejvýše o dalších deset dnů státním zástupcem (§ 179f odst. 2, písm. a) trestního řádu.“⁹

3.4.1 Aplikační problémy zkráceného přípravného řízení

Trestní řád je složitý právní akt, který v praxi činní výkladové problémy, které jsou odstraňovány až judikaturou nebo výkladovými stanovisky orgánů činných v trestním řízení, z uvedeného stanoviska Nejvyššího státního zastupitelství vyplynulo, že pokud se nepodařilo ve lhůtě 14 dnů (plus deseti dnů při prodloužení) od doby přijetí trestního oznámení nebo jiného podnětu k zahájení trestního stíhání zjistit, že skutek spáchala určitá osoba, přestože se jednalo méně závažný trestný čin specifikovaný v ustanovení § 179a odst. 1 trestního řádu, že ve věci je potřeba konat vyšetřování. Trestný spis byl následně předán z obvodního oddělení policie na službu kriminální policie a vyšetřování. To mělo za následek zahlcování služby kriminální policie a vyšetřování spisy, které by za jinak stanovených podmínek lhůty zkráceného přípravného řízení bez problémů zpracoval zpracovatel na obvodním oddělení policie.¹⁰

Objasňování trestných činů trvá i několik měsíců – nutnost vyhodnocení zajištěných důkazních prostředků (např. biologické, daktyloskopické stopy), zjištění zainteresovaných osob, jejich vyslechnutí a další procesní úkony, které od doby přijetí trestního oznámení nebo jiného podnětu k zahájení trestního stíhání nebylo možné ve lhůtě dle ustanovení § 179b odst. 4 trestního řádu stihnout.

JUDr. Svatoš k počátku běhu lhůty ve svém odborném textu uvedl, že *„se domnívá, že sám zákonodárce měl jiný úmysl, než jaký vyplývá ze shora uvedeného stanoviska, a tento úmysl vyjádřil právě v ustanovení § 179a odst. 1, písm. b) trestního řádu. Toto stanoví, že zkrácené přípravné řízení se mimo splnění dalších podmínek koná u trestných činů, „jestliže v průběhu prověřování trestního oznámení nebo jiného podnětu k trestnímu stíhání (§ 158 odst. 3 trestního řádu) byly zjištěny skutečnosti jinak odůvodňující zahájení trestního stíhání a lze očekávat, že podezřelého bude možné ve lhůtě uvedené v § 179b odst. 4 trestního řádu postavit před soud“.* Toto ustanovení lze

⁹ Česko. *Výkladové stanovisko Nejvyššího státního zastupitelství č. 3/2002*, zveřejněné ve Sbírce výkladových stanovisek NSZ v Brně pod sp. zn. SL 703/2002, 2002

¹⁰ SVATOŠ, R. *Psychologické aspekty činnosti policejních orgánů v přípravném řízení trestním*. Trestní právo, 2005, 10, č. 6, s. 6 - 12

také interpretovat tak, že by počátek zkráceného přípravného řízení běžel až od doby, kdy bude známa určitá osoba, která trestný čin spáchala. Tento počátek by mohl nastat hned okamžikem obdržení trestního oznámení, ve kterém by byly uvedeny dostatečně konkrétní skutečnosti odůvodňující závěr, že trestný čin spáchala zde uvedená osoba, nebo až později, od okamžiku zjištění této osoby v průběhu prověřování, a to u trestních oznámení nebo jiných podnětů k trestnímu stíhání, kde by tato osoba nebyla uvedena nebo by byla uvedena natolik nekonkrétně, že by bylo nutné tuto osobu zjistit v průběhu prověřování.“

Tento názor čelil mnoha kritikům, mezi které například patřil JUDr. Růžička. Tento k právnímu návrhu JUDr. Svatoše uvedl, že je v rozporu se zákonným zněním a koliduje smyslu a účelu zkráceného přípravného řízení.¹¹

Během aplikace zkráceného přípravného řízení se objevily dotazy, zdali zákonná lhůta, uvedená v ustanovení § 179b odst. 4 trestního řádu, stanovuje časový úsek pro konání řízení policejních orgánů, nebo zda tato lhůta určuje dobu, do které je nutné postavit podezřelého před soud. JUDr. Vondruška došel ve svém bádání k závěru, že z ustanovení § 179a odst. 1, písm. b), poslední věty jasně vyplývá, že dvou týdenní lhůta se dělí jak mezi policejní orgán, tak státního zástupce.¹² JUDr. Svatoš dále navrhoval zavést:

a) Takzvanou „subjektivní lhůtu“, která by byla časově obdobná té současné, tedy dvou týdnů plus deseti dnů. Začátek této lhůty ale vázat na okamžik, kdy byly zjištěny skutečnosti, které dostatečně odůvodňují závěr, že trestný čin spáchala určitá osoba, tedy proti které by jinak bylo zahájeno trestní stíhání.

b) Dále takzvanou „objektivní lhůtu“, která by počínala běžet od okamžiku nápadu věci u příslušného policejního orgánu, jako je tomu v současnosti, tedy od doby obdržení trestního oznámení nebo jiného podnětu k trestnímu stíhání (řízení). Tuto lhůtu stanovit na šest měsíců“¹³

V tomto návrhu postrádám smysl v zavedení „objektivní“ lhůty. Mimo to, že její délka 6 měsíců by byla v rozporu s hlavní ideou zkráceného přípravného řízení – rychlostí. Pro názornost uvedu modelovou situaci, kdy policejní orgán koná standardní

¹¹ RUŽIČKA, M. *Veřejná žaloba a orgány konající přípravné řízení v ČR*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2005, s. 453.

¹² VONDUŠKA, F. K počítání lhůt ve zkráceném přípravném řízení. *Trestněprávní revue*, 2002, č. 2, s. 51-52.

¹³ SVATOŠ, R. Zkrácené přípravné řízení. *Trestní právo*, 2004, 9, č. 3, s. 18-22.

přípravné řízení a státní zástupce poté, co mu byl doručen opis záznamu o zahájení úkonů trestního řízení, vydal pokyn ke konání zkráceného přípravného řízení, protože posoudil existenci podmínek pro jeho existenci jinak, než je posoudil policejní orgán, v důsledku čehož se okamžik, od kterého bylo řízení formálně vedeno jako zkrácené přípravné řízení, posunulo do doby, kdy již lhůta k ukončení zkráceného přípravného řízení běžela.

Institutem zkráceného přípravného řízení se zabývali i JUDr. Petr Zeman, Ph. D. a kolektiv, kteří provedli jeho analýzu a ve své výzkumné zprávě uvedli, že orgány činné v trestním řízení si novou formu zkráceného přípravného řízení rychle a kvalitně osvojily, ale kriticky se vyjadřovali ke znění ustanovení § 179b odst. 4 trestního řádu, které omezilo aplikaci zkráceného přípravného řízení na menší část méně závažných trestných činů. Na základě zjištěných výsledků vypracovali i několik poznámek a připomínek, které uzavírali jejich zkoumáním dané problematiky a které mimo jiné obsahovaly následující:

- *doporučili zvážit možnost rozšíření institutu nesporných skutečností i mimo oblast zkráceného řízení*
- *doporučili přijmout legislativní a organizačně technická opatření k tomu, aby měly orgány činné v trestním řízení on-line přístup k aktuálním a úplným informacím o stavech řízení proti konkrétním osobám, např. ve formě registru vydaných (byť dosud nepravomocných) rozhodnutí, prostřednictvím propojení mezi databází jednotlivých orgánů činných v trestním řízení¹⁴*

Dle výše uvedených návrhů by soudu odpadla nutnost dokazovat jednoznačné skutečnosti, zejména v případech při řízení před samosoudcem, řízení ve věcech, kde lze rozhodnout trestním příkazem a dále v řízení o trestných činech, na které zákon stanoví trest odnětí svobody nepřevyšující 5 let.¹⁵ Propojená elektronická databáze smysl má. Každý orgán činný v trestním řízení ovšem disponuje individuálně vytvořenými elektronickými databázemi a systémy vytvořenými různými právníckými osobami. Systémy je někdy problematické dodatečně propojit, sloučit či jinak kombinovat – porušení autorských práv. Možností je vytvoření nového společného systému propojujícího státní zastupitelství, Policii ČR a soudy čímž by byla urychlena

¹⁴ ZEMAN, P. a kolektiv, *Vliv vybraných ustanovení velké novely trestního řádu na průběh trestního řízení*, Praha 2008, s. 12 – 55, ISBN 978-80-7338-068-7

¹⁵ VLACH, J. ZEMAN, P. *Zkušenosti z prvních let aplikace zkráceného přípravného řízení*, Institut pro kriminologii a sociální prevenci, Praha 2008, dostupný na <http://www.mvcr.cz/clanek/zkusenosti-z-prvnich-let-aplikace-zkraceneho-rizeni-v-nazorech-pracovniku-organu-cinnych-v-trestnim-rizeni.aspx>

vzájemná komunikace a včetně předávání dokumentů. V současné době je informačním systémem „ETŘ“ propojen policejní orgán a státní zastupitelství.

3.4.2 Zhodnocení aplikace zkráceného přípravného řízení za léta 2002 - 2008

V období od 01. 01. 2002 do 31. 12. 2008 tvořil podíl zkráceného přípravného řízení ročně v průměru do 20% z celkového počtu projednávaných věcí v rámci trestního řízení. Předpoklady podílu zkráceného přípravného řízení byly na počátku okolo 40%. Trestní řízení obecně se potýká s dalšími problémy jako nedostavování se zúčastněných osob k řízení před soudem, doručování písemností zúčastněným osobám, zdlouhavá znalecká zkoumání, nedostatek finančních prostředků na znalecká zkoumání, atd., které významným způsobem dobu pro konání zkráceného přípravného řízení prodlužovaly a prodlužují. Aplikace ustanovení § 179b trestního řádu byla možná v případě, že policejní orgán mohl postupovat v souladu s ustanovením § 158 odst. 3 trestního řádu, a to v časovém horizontu dvou týdnů (plus deseti dnů). Nejednotné právní výklady výše uvedeného ustanovení mohlo v krajních případech směřovat až k odmítání návrhů na potrestání (§ 314c odst. 1 trestního řádu), protože by nebyla splněna jedna z podmínek zkráceného přípravného řízení, a to lhůta pro jeho konání.

Přehledová tabulka č. 1

Rok	Zkrácené přípravné řízení	Podáno návrhů na potrestání	Standardní přípravné řízení	Obžalováno
2002	17422	16671	93378	77210
2003	18039	17194	92958	78726
2004	18773	18569	89288	75861
2005	21092	20544	87008	75223
2006	28146	27403	82193	70477
2007	35269	34055	78545	67186
2008	47214	45668	72668	62211

¹⁶ Zde je patrná vzrůstající tendence počtu TČ řešených formou zkráceného přípravného řízení.

¹⁶ Web Ministerstva spravedlnosti ČR, *Statistické ročenky*. Dostupné na <http://cslav.justice.cz/InfoData/statisticke-rocenky.html>

4. ZKRÁCENÉ PŘÍPRAVNÉ ŘÍZENÍ OD 1. 1. 2009

Od 01. 01. 2009 nabyl účinnosti zákon č. 274/2008 Sb., kterým byl novelizován trestní řád. Novela se mimo jiné týkala ustanovení § 179b odst. 4, kde byl změněn počátek běhu lhůty zkráceného přípravného řízení, tedy že lhůta započíná běžet dnem, kdy policejní orgán sdělil podezření konkrétní osobě pro jí spáchaný skutek a jaký trestný čin je v tomto skutku spatřován. Znění tohoto ustanovení je následující:

„Zkrácené přípravné řízení musí být skončeno nejpozději do dvou týdnů ode dne, kdy policejní orgán sdělil podezřelému, že spáchání jakého skutku je podezřelý a jaký trestný čin je v tomto skutku spatřován.“¹⁷

Tato změna velmi důležitá a odbornou veřejností vyžadována pro aplikování zkráceného přípravného řízení, neboť od té doby mohly policejní orgány vést zkrácené přípravné řízení o každém trestném činu, který byl v souladu s ustanovením § 179a odst. 1 trestního řádu. Doba prověřování se do lhůty pro skončení zkráceného přípravného řízení nezapočítává. Policejní orgán je vázán standardními lhůtami uvedenými v ustanovení § 159 odst. 1, písm. a) trestního řádu - policejní orgán musí ukončit prověřování ve lhůtě dvou měsíců od přijetí trestního oznámení nebo jiného podnětu k zahájení trestního stíhání. Tato lhůta může být státním dle ustanovení § 159 odst. 2, 3, trestního řádu, případně prodloužena.

Policejní orgán má dostatek času na zajištění všech důkazních prostředků a provedení všech procesních úkonů. Z údajů internetových stránek Ministerstva spravedlnosti vyplývá, že od 01. 01. 2009 se poměr aplikace zkráceného přípravného řízení vůči standardnímu přípravnému řízení, oproti létům 2002 – 2008, obrátil, což potvrdila slova městského státního zástupce JUDr. Sladkého, který uvedl, že *„novela trestního řádu, která od 01. 01. 2009 změnila takovou zdánlivou drobnost, jako je určení počátku běhu lhůty pro konání zkráceného přípravného řízení. Díky této změně a jejímu plnému využívání došlo k tomu, že vesměs všechny trestné činy v sazbě do tří let trestu odnětí svobody nově řešíme jen ve zkráceném přípravném řízení.“¹⁸*

¹⁷ Česko. Zákon č. 141/1961 Sb., O trestním řízení soudním (trestní řád), MV ČR, Praha 2009, s. 287

¹⁸ SLADKÝ, J. Rozhovor s městským státním zástupcem v Brně Janem Sladkým. *Státní zastupitelství*, 2009, 10. Online databáze fa Novatrix

Další významná změna nastala dnem 01. 01. 2010, kdy nabyl účinnosti zákon č. 40/2009 Sb., Trestní zákoník v ustanovení § 14 stanovil nové členění trestných činů, a to na:

- **přečiny** - všechny nedbalostní trestné činy a ty úmyslné trestné činy, na něž trestní zákon stanoví trest odnětí svobody s horní hranicí trestní sazby do pěti let;
- **zločiny** - všechny trestné činy, které nejsou podle trestního zákoníku přečiny; zvláště závažnými zločiny jsou ty úmyslné trestné činy, na něž trestní zákoník stanoví trest odnětí svobody s horní hranicí trestní sazby nejméně deset let;

V souladu s tímto bylo novelizováno ustanovení § 179a odst. 1 trestního řádu, kde byla změněna jedna z podmínek pro konání zkráceného přípravného řízení – horní hranice trestní sazby ze 3 na 5 let, což rozšířilo okruh trestných činů, o kterých lze konat zkrácené přípravné řízení.

4.1 Průběh zkráceného přípravného řízení na obvodním oddělení policie

4.1.1 Zahájení zkráceného přípravného řízení policejním orgánem

Zkrácené přípravné řízení se zahajuje sdělením podezření ze spáchání trestného činu konkrétní osobě policejním orgánem. Následuje výslech podezřelého a na jeho počátku musí být podezřelému sděleno, že spáchání jakého skutku je podezřelý a jaký trestný čin je v tomto skutku spatřován. O tomto úkonu policejní orgán sepíše záznam do protokolu dle § 179b odst. 3 a opis záznamu doručí podezřelému a jeho obhájci; policejní orgán zašle opis záznamu do 48 hodin též státnímu zástupci.¹⁹ Státní zástupce při shledání, že výsledky zkráceného přípravného řízení odůvodňují postavení podezřelého před soud, podá soudu návrh na potrestání a jeho podáním soudu de facto začíná samotné trestní stíhání, neboť návrh na potrestání zde supluje vypracování obžaloby státním zástupcem (v standardním přípravném řízení), na jejímž podkladě koná soud řízení před soudem dle § 180 trestního řádu. Sdělení podezření konkrétní

---

¹⁹ Česko. Zákon č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním (trestní řád), ve znění pozdějších předpisů. Policejní prezidium ČR, Praha, 2012, s. 312 - 315

osobě nemá povahu rozhodnutí, nýbrž opatření a není proti němu přípustná stížnost. Pokud má osoba, jíž bylo sděleno podezření, pochybnosti o postupu policejního orgánu, může využít ustanovení § 157a odst. 1 trestního řádu a výsledku přezkoumání bude státním zástupcem vyrozuměna.

Zkrácené přípravné řízení má tři podoby:

a) První – pachatel je přistižen při spáchání trestného činu nebo bezprostředně po něm, skutek je prokazatelně zjištěn, policejní orgán pachateli sdělí podezření ze spáchání trestného činu, poučí jej o právech a povinnostech a vyslechne jako osobu podezřelou. Dále vypracuje stručnou zprávu o výsledku zkráceného přípravného řízení a spolu se spisovým materiálem jí předá státnímu zástupci, který při shledání, že výsledky zkráceného přípravného řízení odůvodňují postavení podezřelého před soud, podá návrh na potrestání soudu. To vše v zákonné lhůtě 14 dní, která může být prodloužena o dalších 10 dní. Podstata zkráceného přípravného řízení je naplněna. V praxi jsou takto nejčastěji projednávány trestnými činy:

- trestný čin Ohrožení pod vlivem návykové látky (§ 274 trestního zákoníku)
- trestný čin Zanedbání povinné výživy (§ 196 trestního zákoníku)
- trestný čin Krádež (§ 205 odst. 1, písm. a), b) trestního zákoníku)
- trestný čin Maření výkonu úředního rozhodnutí a vykázání (§ 337 trestního zákoníku) a další

b) Druhá – taková, kdy je soudu spolu s návrhem na potrestání předána i osoba zadržená dle § 76 trestního řádu. Zdržená osoba je soudu předána ve lhůtě 48 hodin od okamžiku zadržení, přičemž během této doby byly již provedeny všechny nezbytné procesní úkony zkráceného přípravného řízení. Soudce podezřelého musí do 24 hodin vyslechnout jako obviněného, zejména k okolnostem zadržení a důvodům vazby, k nesporným okolnostem, a zda souhlasí s tím, aby takové skutečnosti nebyly v hlavním líčení dokazovány. Podle povahy věci buď vydá rozhodnutí, které může vydat mimo hlavní líčení, nebo obviněnému doručí předvolání k hlavnímu líčení, které lze konat se souhlasem obviněného ihned po jeho výslechu. Současně rozhodně o vazbě. Vezme-li obviněného do vazby bez zvoleného nebo ustanoveného obhájce, umožní mu jeho dodatečné ustanovení (§ 38 trestního řádu), nebo mu obhájce ustanoví

(§ 39 odst. 1 trestního řádu). Nebyl-li podezřelý zadržen, samosoudce podle protokolu o výslechu podezřelého posoudí, zda je třeba obviněného předvolat k výslechu nebo je možné ihned nařídit hlavní líčení. Postupuje se dle ustanovení § 314b trestního řádu.²⁰

c) Třetí - nejdiskutovanější podoba zkráceného přípravného řízení, často označována jako „nezkrácená“ forma přípravného řízení. Dne 01. 01. 2009 souběžně se zákonem o Policii České republiky č. 273/2008 Sb. nabyt účinnosti zákon č. 274/2008 Sb., kterým bylo novelizováno i ustanovení § 179b odst. 4, čímž byl změněn počátek pro započítání lhůty ke skončení zkráceného přípravného řízení. A to na okamžik, kdy policejní orgán sdělí podezření ze spáchání trestného činu konkrétní osobě. Policejní orgán má možnost začít věc prověřovat a postupuje v souladu s ustanovením § 158 odst. 1 trestního řádu a s ustanovením § 69 z. č. 273/2008 Sb., o Policii České republiky, ve znění pozdějších předpisů. Pro názornost uvedu příklad:

Policejní orgán získá podnět o skutku, jehož znaky ne zcela naplňují skutkovou podstatu trestného činu. Následně bude postupovat dle výše uvedených ustanovení a věc bude prověřovat. Po 30 dnech zjistí skutečnosti, které nasvědčují tomu, že skutek spáchala konkrétní osoba a znaky skutku naplňují skutkovou podstatu trestného činu. I v takovém případě se zahájí zkrácené přípravné řízení, protože lhůta pro jeho skončení započala plynout až sdělením podezření ze spáchání trestného činu konkrétní osobě.²¹ Zkrácené přípravné řízení je možné vést i tehdy, předcházelo-li mu dlouhé prověřování policejním orgánem, byť v řádech měsíců.²⁴ Existují názory, že takto konané zkrácené přípravné řízení vlastně zkráceným přípravným řízením není.²² Z časového hlediska tato forma zkráceného přípravného řízení oproti standardnímu řízení rychlejší být nemusí, její procesní aplikace je však snazší.

---

²⁰ Česko. Zákon č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním (trestní řád), ve znění pozdějších předpisů. Policejní prezidium ČR, Praha, 2012, s. 364

²¹ MUSIL, J. a kol. *Kurs trestního práva. Trestní právo procesní*. 3. přepracované a doplněné vydání. Praha: C. H. Beck, 2007, s. 630.

² ⁴ COUFAL, P. Nad dalším zrychlením a zefektivněním trestního řízení. Státní zastupitelství, 2009, 10, online databáze fa Novatrix

²² ŠÁMAL, P., RŮŽIČKA, M. Zkrácené přípravné řízení a jeho místo formami přípravného řízení. Státní zastupitelství, 2010, č. 2, online databáze fa Novatrix

4.1.2 Předávání trestných spisů

S účinností novely trestního řádu č. 274/2008 Sb., došlo k odstranění negativního jevu, tj. předávání trestných spisů z obvodního oddělení na službu kriminální policie a vyšetřování, kvůli nedodržení lhůty pro skončení zkráceného přípravného řízení.

Obvyklým případem, kdy docházelo k předávání spisu z jedné služby policie na druhou, byl rovněž trestný čin krádeže, spáchané vloupáním (dříve § 247 odst. 1, písm. b) z. č. 140/1961 Sb., Trestní zákon, ve znění pozdějších předpisů, účinný do 31. 12. 2009), dnes ustanovení § 205 odst. 1, písm. b) z. č. 40/2009 Sb., Trestní zákoník. A to proto, že ve velkém množství případů byl značný časový odstup mezi spácháním skutku a jeho zjištěním. V takové případě i dnes musí policejní orgán po provedení všech nezbytných a neopakovatelných úkonů na místě činu dále provést výslechy poškozené osoby, svědků, vyhodnocení zajištěných stop a mnohé další úkony. Obvykle se osobu pachatele ve lhůtě 14 dnů (plus deseti při prodloužení) v době prvního znění ustanovení zkráceného přípravného řízení nepodařilo zjistit, a tak spis přecházel z obvodního oddělení policie na službu kriminální policie a vyšetřování. Od 01. 01. 2009 však obdobný spis zůstává na obvodním oddělení, kde byl zaevidován.

4.1.3 Podání vysvětlení osoby podezřelé

Výslech lze v rámci trestního práva procesního definovat jako úkon zaměřený na získání co největšího množství, pokud možno co nejpřesnějších, poznatků o předmětné události. Výslech lze také označit za kriminalistickou metodu, neboť „*Výslechem v kriminalistice rozumíme kriminalistickou metodu, kterou na základě zákona získávají formou výpovědi kriminalisticky a právně významné informace z paměťových stop obsažených ve vědomí vyslýchaných osob, za přísného dodržení zákonem daných práv a povinností vyslýchaného i vyslýchajícího.*“²³

Z psychologického hlediska může být definován jako sociální interakce vyslýchaného a vyslýchajícího. V rámci psychologie se touto problematikou zabývá forenzní psychologie jako vědní obor. „*Forenzní psychologie při řešení problematiky*

---

²³ MUSIL, J., KONRÁD, Z., SUCHÁNEK, J. *Kriminalistika*. 2. vyd. Praha : Nakl. C. H. Beck, 2004, s. 327

výslechu představuje podpůrnou vědní disciplínu. Tím, že se zaměřuje na prožívání a chování účastníků výslechové interakce, dává ustanovení trestního práva a doporučením kriminalistiky „lidský rozměr“. Forenzní psychologie vyplňuje právní rámec výslechu i taktiku jeho provádění psychologickými doporučeními, jak poznat, vysvětlit a ovlivnit (příp. predikovat) prožívání a chování účastníků výslechové interakce.“²⁴

Náležitosti výslechu:

- Znalost všech detailních informací o případu
- Schopnost navodit dojem empatie a pochopení při zachování profesionálního přístupu.
- Příprava taktiky výslechu (psychologický postup) > výpověď je nutné průběžně analyzovat.
- Schopnost odhadnout charakterové a osobnostní rysy

Při výslechu podezřelého se užije analogie ustanovení § 158 odst. 6 trestního řádu, neboť podezřelý ve zkráceném přípravném řízení má shodná práva jako obviněný (§ 33 odst. 1, 2 trestního řádu). Před započítím výslechu podezřelé osoby je nutné tuto na počátku poučit o právech a povinnostech dle ustanovení § 158 trestního řádu. Samotný výslech se pak bude řídit dle ustanovení § 91 – § 95 trestního řádu. Jak už bylo řečeno, cílem výslechu je zjistit co nejvíce informací o daném skutku. Zejména způsob provedení, co bylo příčinou spáchání trestného činu, jaký byl motiv pachatele, a mnohé další skutečnosti. Při výslechu nelze podezřelému pokládat **návodné (sugestivní)** nebo **lstivé otázky (kapciózní)**. Ustanovení § 95 trestního řádu pak stanoví, že „výpověď se do protokolu zapíše zpravidla podle diktátu vyslychajícího, v přímé řeči a pokud možno doslova.“ Doslovný výslech není vždy možný - špatné vyjadřovací schopnosti podezřelého (například z řad národnostních nebo etnických skupin) nebo v případě výslechu cizince, jehož výpověď je tlumočena překladatelem a nelze tak nabýt jistoty, že překlad vždy souhlasí s výpovědí (resp. myšlenkou) podezřelého.

Pokud se v řízení před soudem bude obžalovaný ke skutku vyjadřovat odlišně, než jak se vyjádřil při podání vysvětlení policejnímu orgánu (vznikne rozpor), může být jeho písemná výpověď nahlas přečtena v souladu s ustanovením § 207 odst. 2 trestního řádu.

---

²⁴ SPURNÝ, J. *Psychologie výslechu*. Plzeň : Nakladatelství Aleš Čeněk, 2010, s. 22-23.

4.2 Postavení osoby podezřelé ve zkráceném přípravném řízení

Předmětem diskuzí odborné veřejnosti je, že v rámci zkráceného přípravného řízení je osoba v postavení „osoby podezřelé“ krácena na svých právech a svobodách, které jsou garantovány jak trestním řádem, tak ústavními zákony (Ústava ČR, LZPS ČR).²⁵ Nejdiskutovanějšími jsou následující:

- **Osoba podezřelá** – pachatel trestné činnosti je po celou dobu fáze „prověřování a vyšetřování“ v postavení osoby podezřelé a při řízení před soudem se pak z něho stává rovnou osoba obžalovaná. Je vynechán institut osoby obviněné dle § 32 trestního řádu, kde je uvedeno, že *„Toho, kdo je podezřelý ze spáchání trestného činu, lze považovat za obviněného a použít proti němu prostředků daných tímto zákonem teprve tehdy, bylo-li proti němu zahájeno trestní stíhání (§ 160).²⁶*

Ustanovení § 179b odst. 2 trestního řádu stanoví, že osoba podezřelá má stejná práva a povinnosti jako osoba obviněná a je zde odkázáno na § 33 odst. 1, 2 trestního řádu, kde jsou práva obviněného uvedena. Pokud se člověk svobodně rozhodne úmyslně spáchat protiprávní jednání, musí si být vědom své odpovědnosti za toto jednání, možného postihu a i s tím souvisejícího omezení jeho základních lidských práv a svobod (na základě zákona). Zájem na ochranu společnosti je nadřazen zájmům jednotlivce. Zde neshledávám omezení práv podezřelého, pouze nejednoznačnost znění jednotlivých ustanovení.

- **Absence opravného prostředku proti sdělení podezření ze spáchání trestného činu** - toto je suplováno možností podezřelého podat žádost o přezkoumání postupu policejního orgánu dle § 157a odst. 1 trestního řádu nebo podat podnět státnímu zástupci ke zrušení opatření o sdělení podezření dle § 174 odst. 2, písm. e) trestního řádu.

- **Důvody nutné obhajoby** (ustanovení § 36 trestního řádu) – zde uvedu modelovou situaci, kdy je podezřelý již ve výkonu trestu odnětí svobody, kde vykonává původně nenastoupený trest odnětí svobody a je proti němu vedeno zkrácené přípravné řízení pro trestný čin maření výkonu úředního rozhodnutí a vykázání dle ustanovení § 337 odst. 1, písm. e) trestního zákoníku. K tomuto městský státní zástupce JUDr. Jan

²⁵ SVATOŠ, R. Zajišťuje institut zkráceného přípravného řízení základní zásady trestního řízení? *Trestní právo*, 2007, 12, č. 6, s. 3 - 7

²⁶ Česko. Zákon č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním (trestní řád). Policejní prezidium ČR, Praha, 2012, s. 212

Sladký uvedl, že „při úzce gramatickém výkladu trestního řádu sice můžeme dovodit, že podezřelému právo nutné obhajoby nepřínáleží, neboť ve zkráceném přípravném řízení se podezřelý stává obviněným až po doručení návrhu na potrestání soudu dle ustanovení § 314a odst. 2, věty druhé, trestního řádu, přičemž nutná obhajoba se týká pouze obviněných osob, ale tento právní závěr neaplikujeme. Jsme totiž toho názoru, že determinujícím prvkem, zda musí mít pachatel trestného činu ustanoveného či zvoleného obhájce, přece nemůže být pouze to, jaký způsob trestního procesu byl vůči němu orgánem v trestním řízení zvolen, neboť stal-li by se osobou obviněnou, důvod nutné obhajoby by na jeho straně nepochybně vznikl. Proto i k těmto podezřelým osobám ve zkráceném přípravném řízení přistupujeme jako k osobám, na jejichž straně je dle ustanovení § 36 trestního řádu *per analogiam* důvod nutné obhajoby.“⁸ Proti tomuto názoru nemám výhrad.

- **Povinnost seznámit podezřelého s výsledky vyšetřování** – samotné dokazování přešlo v rámci zkráceného přípravného řízení do řízení před soudem, tudíž seznamování s výsledky vyšetřování pozbývá smyslu. Navíc z praxe je znám fakt, že velké množství pachatelů trestných činů se v rámci standardního přípravného řízení nejevila zájem seznámit s výsledkem vyšetřování. Pokud v průběhu zkráceného přípravného řízení dojde ke změně právní kvalifikace, musí být o tomto podezřelý vyrozuměn, kdy se využije analogie ustanovení § 160 odst. 6 trestního řádu. Poté je nutné posoudit okolnosti, zda jsou i po této změně právní kvalifikace splněny podmínky pro konání zkráceného přípravného řízení.

- **Dodržování práva na obhajobu** - tato zásada je zaručena ve čl. 40 odst. 3 Listiny základních práv a svobod a v ustanovení § 2 odst. 13 trestního řádu. Dle mého posouzení není při aplikaci zkráceného přípravného řízení omezena. Zde se názory odborné veřejnosti dělí na ty, kteří souhlasí s tím, aby při zkráceném přípravném řízení bylo analogicky použito ustanovení § 36 trestního řádu, neboť právo na obhajobu je jednou ze základních zásad trestního řízení.²⁷ Proti tomu stojí názor, že nutná obhajoba se vztahuje pouze na osobu obviněnou, tudíž toto nelze použít ve vztahu k osobě podezřelé při zkráceném přípravném řízení, neboť osobou obviněnou se zde stává až po podání návrhu na potrestání. V případě, že je při zkráceném přípravném řízení osobou podezřelou osoba nezletilá, užije se ustanovení § 42 z. č. 218/2003 Sb., o soudnictví ve

⁸ SLADKÝ, J., Rozhovor s městským státním zástupcem v Brně Janem Sladkým, *Státní zastupitelství*, 2009, č. 10. Online databáze fa Novatrix

²⁷ SVATOŠ, R. Zajišťuje institut zkráceného přípravného řízení základní zásady trestního řízení? *Trestní právo*, 2007, 12, č. 6 s. 3 - 7

věcech mládeže, kde je uvedeno, že nutná obhajoba je nutná již od provedení prvních úkonů dle trestního řádu, včetně úkonů neopakovatelných a neodkladných. Jedinou výjimkou je, pokud úkon nesnese odkladu a předchází vyrozumění obhájce o tomto úkonu nelze provést.

4.2.1 Zadržení osoby podezřelé při zkráceném přípravném řízení

Zadržení je upraveno v ustanovení § 76 trestního řádu, které stanoví, že osobu podezřelou ze spáchání trestného činu může policejní orgán v naléhavých případech zadržet, i když proti ní doposud nebylo zahájeno trestní stíhání dle § 160 trestního řádu a jestli je dán některý z důvodů vazby dle § 67 trestního řádu. Zadržení lze provést i bez předchozího souhlasu státního zástupce, nesnese-li věc odkladu a jeho souhlasu nelze dříve dosáhnout – např. když je pachatel dopaden při páchání trestného činu nebo na útěku. Omezit osobní svobodu osoby, která byla přistižena při trestném činu nebo bezprostředně poté, smí omezit kdokoli, a to v případě, že je to nutné ke zjištění její totožnosti, zamezení útěku nebo k zajištění důkazů. Tuto osobu je ale povinen neprodleně předat policejnímu orgánu.

Policejní orgán následně sepíše protokol o zadržení osoby podezřelé, ve kterém uvede místo a čas zadržení, popřípadě další okolnosti. O zadržení je neprodleně policejním orgánem, který zadržení osoby provedl, informován státní zástupce, tomuto je dále předán protokol o výsledku zadržené osoby s vyhotovením usnesení o zahájení trestního stíhání a případně další důkazní materiál. Státní zástupce pak dle ustanovení § 179e trestního řádu vypracuje návrh na potrestání a předá osobu nejpozději do 48 hodin soudu nebo rozhodne o zahájení trestního stíhání a předloží soudu návrh na rozhodnutí o vazbě. V opačném případě, kdy bude podezření rozptýleno, nebo důvody zadržení opadnou, je osoba zadržená propuštěna na svobodu.

V praxi po zadržení osoby při spáchání trestného činu nebo bezprostředně po něm, tuto policejní orgán eskortuje na místně příslušné obvodní oddělení, přičemž musí být osoba řádně poučena o režimu eskorty. Po převozu na obvodní oddělení je osoba umístěna do policejní cely. Některá menší obvodní oddělení jsou vybavena „jen“ celami krátkodobého zadržení, tzn. umístění osoby zde je možné pouze na dobu nepřesahující 6 hodin. V takových situacích, pokud je to nutné, je osoba eskortována na jiné obvodní oddělení se standardní celou, kde je možné tuto ponechat po zákonnou lhůtu 48 hodin,

protože k předání osoby zadržené státnímu zástupci fakticky nedochází. V momentě, kdy je osoba umístěna do policejní cely, sepíše policejní orgán úřední záznam o střežení osoby, kde je uveden odpovědný policista za její střežení, zpravidla policista na dozorčí službě. U osoby umístěné v policejní cele je nutné zjistit její zdravotní stav - zranění, závažná onemocnění, pravidelné užívání léků nebo užívání návykových a psychotropních látek. Vždy je lepší zdravotní stav osoby posoudit lékařem, ten pak stanoví, zda je osoba způsobilá pobytu v policejní cele, či nikoliv. Při změně střežícího policisty (např. při předávání služby) se tato změna do úředního záznamu o střežení osoby a odpovědnost přechází na nově střežícího policistu. Předávající policista je povinen tohoto seznámit se všemi skutečnostmi.²⁸

Poněkud v rozporu s užitím ustanovení § 76 v rámci zkráceného přípravného řízení je znění ustanovení § 68 odst. 1, věta první, neboť toto stanoví, že „*vzít do vazby lze toliko osobu, proti níž bylo zahájeno trestní stíhání*“. Znění § 68 odst. 2 pak stanoví, že „*nelze vzít do vazby obviněného, který je stíhán pro úmyslný trestný čin, na který zákon stanoví trest odnětí svobody, jehož horní hranice nepřevyšuje dvě léta, nebo pro trestný čin spáchaný z nedbalosti, na který zákon stanoví trest odnětí svobody, jehož horní hranice nepřevyšuje tři léta.*“. Dle tohoto ustanovení by tedy při zkráceném přípravném řízení nebylo možné zadržet osobu podezřelou, protože ustanovení § 76 trestního řádu odkazuje na ustanovení § 67 trestního řádu (důvody vazby) a právě znění § 68 odst. 2 trestního řádu de facto vylučuje užití § 76 trestního řádu ve vztahu k některým trestným činům v rámci zkráceného přípravného řízení kvůli vymezení horní hranice trestní dvě léta u úmyslného trestného činu a tři léta u nedbalostního trestného činu. Dále by nebylo možné osobu zadržet, neboť do vazby nelze vzít osobu, proti které není zahájeno trestní stíhání dle § 160 trestního řádu.

V praxi jsem se však nesešel s žádnými problémy kvůli výše uvedeným rozporům, na čemž má zásluhu i včasné stanovisko Nejvyššího státního zastupitelství, které říká, že „*zadržení osoby podezřelé ze spáchaní trestného činu (§ 76 odst. 1 trestního řádu) je přípustné i v případech, kdy taková osoba je podezřelá ze spáchaní trestného činu uvedeného v § 68 odst. 2 trestního řádu. Lze je proto provést i ve zkráceném přípravném řízení, a to i tehdy, jestliže není dána žádná z okolností uvedených v § 68 odst. 3 trestního řádu. Úprava obsažená v § 179a odst. 1 písm. a) trestního řádu neodporuje čl. 8 odst. 3 věty první Listiny základních práv a svobod,*

²⁸ Česko. Závazný pokyn policejního prezidenta č. 159/2009 Sb., o eskortách, střežení osob a policejních celách, 2009, 12, s. 1 - 9

resp. čl. 5 odst. 1 písm. c), odst. 3 Úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod. Zadržení osoby podezřelé ze spáchání trestného činu (stejně tak jako převzetí osoby, jejíž svoboda byla omezena podle § 76 odst. 2 trestního řádu) slouží pro účely předběžného ověření odůvodněnosti podezření ze spáchání trestného činu, zjištění, zda jsou dány důvody vazby uvedené v § 67 trestního řádu; nelze na ně klást stejné podmínky jako na rozhodování soudce o zadržené osobě (§ 77 odst. 2, § 314b odst. 2 věta první trestního řádu).

*Státní zástupce, pokud předává zadrženou osobu soudci postupem podle § 179e věty před středníkem, nepodává soudu návrh na vzetí této osoby do vazby. Závěr o tom, že tato osoba bude vzata skutečně do vazby, nelze v této době ještě učinit, vzhledem k tomu, že samosoudce, jemuž taková osoba byla předána, může věc projednat v hlavním líčení, vydat trestní příkaz, osobu propustit, aniž by musela nutně být tato osoba vzata do vazby. Pouze za předpokladu, že by státní zástupce zahájil trestní stíhání podle § 179e věty za středníkem a následně podával soudci návrh na vzetí obviněného do vazby, musí být dány i okolnosti uvedené v § 68 odst. 3 trestního řádu; nejsou-li dány, musí obviněného ze zadržení propustit.*²⁹

*JUDr. Coufal k tomu uvedl, že „tento procesní postup, který, zdá se, balancuje přímo na hraně ústavnosti ochrany práv a svobod, je v praxi přípravného řízení v zájmu jeho zrychlení masově využíván. Nevadí přirozeně žalobcům a policii, dokonce ani soudcům, kupodivu však nevadí ani obhájčům.*³⁰

Názor JUDr. Coufala je pochopitelný – nekompatibilní znění jednotlivých ustanovení trestního řádu mohou působit komplikace při jejich aplikaci. Zákonodárce by měl tato ustanovení přepracovat, aby jedno nevylučovalo druhé – konečně, jiný druh omezení osobní svobody pachatele trestného činu dle platné legislativy neexistuje.

---

²⁹ Česko. Stanovisko NSZ č. 4/2002 Sb., *O přípustnosti zadržení osoby podezřelé ze spáchání trestného činu ve zkráceném přípravném řízení*. IS ASPI

³⁰ COUFAL, P. Nad dalším zrychlením a zefektivněním trestního řízení, Státní zastupitelství, 2009, 10, online databáze fa Novatrix

4.3 Procesní vztah policejního orgánu a státního zastupitelství ve zkráceném přípravném řízení

Pokud policejní orgán po skončení zkráceného přípravného řízení nerozhodne o odložení věci z důvodů uvedených v ustanovení § 159a odst. 1 až 3, nebo 5 trestního řádu, předloží státnímu zástupci stručnou zprávu o jeho výsledku, ve které bude uvedeno, jaký trestný čin je spatřován ve skutku, pro který bylo sděleno podezření konkrétní osobě, včetně uvedení důkazních prostředků, jež bude možné provést ve zjednodušeném řízení před soudem. Samozřejmostí je připojení všech dalších dokumentů, které jsou součástí trestného spisu.

Státní zástupce po obdržení této zprávy od policejního orgánu musí:

- vypracovat a podat soudu návrh na potrestání – *dojde-li k závěru, že je ve věci odůvodněné postavení podezřelého před soud*
- věc odložit – *dojde-li k závěru, že se ve věci nejedná o podezření ze spáchání trestného činu*
- věc odevzdat příslušnému správnímu orgánu – *dojde-li k závěru, že se nejedná o podezření ze spáchání trestného činu, ale o podezření ze spáchání přestupku*
- věc odevzdat jinému orgánu ke kázeňskému nebo kárnému projednání – *například při zjištění, že se jedná o podezření ze spáchání přestupku členem ozbrojeného sboru při výkonu jeho funkce*
- věc odložit – *dojde-li k závěru, že trestní stíhání je nepřístupné dle ustanovení § 11 odst. 1 trestního řádu nebo rozhodl-li o schválení narovnání, přičemž použije obdobně ustanovení § 309 trestního řádu a následujících; nebo v případě, že je trestní stíhání neúčelné vzhledem k okolnostem uvedeným v ustanovení § 172 odst. 2 trestního řádu*
- věc podmíněně odložit dle ustanovení § 179g trestního řádu

Pro policejní orgán jsou důležitá následující rozhodnutí státního zástupce:

- Státní zástupce může věc vrátit zpět policejnímu orgánu, je-li v rámci zkráceného přípravného řízení třeba provést další úkon, který policejní orgán sám neprovedl
- Pokud státní zástupce dojde k závěru, že skutek, pro který se vedlo zkrácené přípravné řízení, má být posouzen podle jiného ustanovení zákona, než podle

jakého jej posoudil policejní orgán. Předá věc policejnímu orgánu k zahájení trestního stíhání dle § 160 trestního stíhání s tím, že zkrácené přípravné řízení v této věci nelze konat.

- V případě, že sdělení podezření je neodůvodněné nebo nezákonné, tak jej státní zástupce dle ustanovení § 174 odst. 2, písm. e) trestního řádu, zruší a vrátí ho policejnímu orgánu zpět, včetně pokynů k dalšímu šetření.

4.4 Zhodnocení faktického stavu aplikace zkráceného přípravného řízení

V následujícím textu se pokusím zhodnotit, zda je zkrácené přípravné řízení rychlé, efektivní a hospodárné. Ministerstvo spravedlnosti ČR průběžně vyzývá odborníky na trestní právo z řad státních zástupců, soudců, policistů, atd., aby se pokusili vypracovat návrhy na další urychlení, zefektivnění a zhospodárnění trestního řízení. Toto nelze provádět do nekonečna. Už nyní se objevují názory, že trestní řízení se v tomto ohledu blíží svým limitům, a to vzhledem k zachování ústavnosti tohoto řízení. Přes toto lze už dnes konstatovat, že zkrácené přípravné řízení velmi urychlilo a zjednodušilo trestní řízení. Pozitivem pro policejní orgán je snazší aplikace zkráceného přípravného řízení - není povinen vyhotovit usnesení dle § 160 trestního řádu, ale pouze opatření o sdělení podezření, s tímto dále odpadá další procesní úkon, tentokrát pro státní zastupitelství, a to, že není třeba rozhodovat o stížnosti proti takovému usnesení; policejní orgán není povinen provádět seznamování státního zástupce s výsledky prověřování – provádí úkony v souladu ustanovení § 158 odst. 1 trestního řádu a ustanovení § 69 z. č. 273/2008 Sb., o Policii České republiky, ve znění pozdějších předpisů.

Ustanovení § 69 z. č. 273/2008 Sb., o Policii České republiky, ve znění pozdějších předpisů, umožňuje policejnímu orgánu, při získání podnětu k prověření skutku, tento zaevidovat pouze jako událost pod číslem jednacím, tzn. bez právní kvalifikace. Takový postup je částí odborné veřejnosti označován jako „předprocesní řízení“. Policejní orgán v takové případě začíná nejprve získávat poznatky o trestné činnosti (§ 69 z. č. 273/2008 Sb.), neboť „Policista před zahájením úkonů trestního řízení z vlastní iniciativy nebo na základě podnětu jiné osoby anebo

orgánu za účelem získání poznatků o trestné činnosti vyhledává, odhaluje, a je-li to třeba, i dokumentuje skutečnosti nasvědčující tomu, že byl spáchán trestný čin. V rámci činnosti podle věty první je povinen předcházet trestné činnosti. Při výkonu této činnosti postupuje policista podle tohoto zákona³¹ Tyto úkony nesmí nahrazovat úkony trestního řízení - nemají procesní povahu. Výsledky těchto úkonů nelze později brát jako důkazní prostředky.

I když v praxi je věc policejním orgánem fakticky prověřována, stejně jako by tomu bylo při postupu dle trestního řádu. Prověřování však neprobíhá v takové míře, jako je tomu v přípravném řízení, neboť činnost policejního orgánu není pod dohledem státního zástupce, kterého v takovém případě policejní orgán vyrozumívát **nemusí**. Policejní orgán provádí operativně pátrací činnosti spočívající v získávání poznatků o přípravě či spáchání protiprávního jednání, o jehož trestněprávní povaze ale nemá v době získání poznatků dostatek informací, které by ho opravňovaly k zahájení trestního stíhání.³² Nelze říct, že by tímto záměrně policejní orgán obcházel státního zástupce nebo záměrně zjišťoval informace o protiprávním činu mimo trestní řízení, ba dokonce záměrně prodlužoval dobu pro objasnění protiprávního činu. Z řad odborné veřejnosti přichází návrhy, jak tento negativní jev odstranit - změnit právní úpravu tak, aby bylo „předprocesní stadium“ zařazeno pod dohled státního zástupce a dále aby byla taxativně stanovena lhůta pro jeho skončení.³³

Přehledová tabulka č. 2

Rok	Počet skutků v rámci ZPŘ	Podáno návrhů na potrestání	Odložen o dle § 179c tr. řádu	Odložen o dle § 179g tr. řádu
2009	70317	67338	150	2581
2010	59092	56478	193	2165
2011	53900	51410	158	2124

³⁴

Zde je patrný nárůst počtu trestných činů řešených formou zkráceného přípravného řízení, oproti létům 2002 až 2008.

³¹ Česko. Zákon č. 273/2008 Sb., o Policii České republiky, ve znění pozdějších předpisů.

³² VANGELI, B. Zákon o Policii České republiky. Komentář, 1. vydání, 2009. Vyd.: C. H. Beck. ISBN 978-80-7400-142-0

³³ SVATOŠ, R. Vztah předprocesního a procesního stadia trestního řízení. *Státní zastupitelství*. 2011, č. 10, s. 28 – 32. ISSN 1214-3758.

³⁴ Web Ministerstva spravedlnosti ČR, *Statistické ročenky*. Dostupné na <http://cslav.justice.cz/InfoData/statisticke-rocenky.html>

Závěr

Předmětem mé bakalářské práce byl institut zkráceného přípravného řízení. Jako nepřímý historický předchůdce zde byl uveden institut objasňování přečinů, který měl v době účinnosti obdobný účel jako zkrácené přípravné řízení dnes. Tedy urychlení projednávání méně závažné trestné činnosti pomocí zjednodušeného procesního postupu trestního řízení.

Konstatováním stavu aplikace zkráceného přípravného řízení za období od 01. 01. 2002 do 31. 12. 2008, jsem poukazoval především na sporné znění ustanovení § 179b odst. 4 trestního řádu, které neumožnilo aplikaci zkráceného přípravného řízení na tak široký okruh méně závažných trestných činů, než jak bylo původně zákonodárcem zamýšleno, o čemž vypovídají výstupní data v přehledových tabulkách č. 1 a 2. Zkrácené přípravné řízení s sebou přineslo i mnoho pozitivních změn, které proces objasňování méně závažných trestných činů usnadňují a urychlují. Příkladem je institut nesporných skutečností v řízení před soudem dle ustanovení § 314b odst. 2 trestního řádu a ustanovení § 314d odst. 2 trestního řádu, který se mísí do zásady ústnosti a zásady vyhledávací. Zavedení tohoto institutu i do standardního trestního řízení by bylo orgány činnými v trestním řízení také kvitováno. Z výsledků aplikace orgánů činných v trestním řízení vyplynulo, že orgány činné v trestním řízení si zkrácené přípravné řízení, jako novou formu přípravného řízení, rychle a kvalitně osvojily. Délka zkráceného přípravného řízení je v porovnání s délkou standardního přípravného řízení mnohem kratší a procesní postup orgánů činných v trestním řízení o mnohé snazší. Odborná veřejnost není schopna ujednotit svůj názor na zachování všech práv pachatele trestného činu v rámci zkráceného přípravného řízení. Osobně se domnívám, že všechna práva pachatele trestného činu jsou zachována. Kde nejsou taxativně vymezena, je užita analogie příslušných ustanovení trestního řádu.

V další části této práce je popsána současná právní úprava zkráceného přípravného řízení, která je byla provedena zákonem. č. 274/2008 Sb. a účinná od 01. 01. 2009 dodnes. Je zde uveden proces postupu při zkráceném přípravném řízení policejním orgánem a na něm navazující postup státního zástupce a soudu. Lze konstatovat, že záměr zákonodárce, tj. urychlit, usnadnit a zhospodárnit trestní řízení konané o méně závažných trestných činech, byl naplněn.

Seznam použitých zdrojů

Literární zdroje:

1. ŠÁMAL, P. a kol. *Trestní řád. Komentář*. I. díl. 5 vydání, s. 1098 – 1099
2. „ÚZ“ *Úplné znění – trestní předpisy, přestupky*, vydavatelství SAGIT, 2008, ISBN 978-80-7208-691-7
3. RŮŽIČKA, M. *Veřejná žaloba a orgány konající přípravné řízení v České republice*. I. vydání, 2005, Praha: C. H. Beck
4. VONDRUŠKA, F. K počítání lhůt ve zkráceném přípravném řízení. *Trestně právní revue*, 2002, č. 2, s. 51 – 52
5. SVATOŠ, R. Zkrácené přípravné řízení. *Trestní právo*, 2004, 9, č. 3, s. 18 – 22
6. ZEMAN, P. a kol. *Vliv vybraných ustanovení velké novely trestního řádu na průběh trestního řízení*. Praha, 2008, s. 12 – 55. ISBN 978-80-7338-068-7
7. MUSIL, J. a kol. *Kurs trestního práva. Trestní právo procesní*. 3 přepracované a doplněné vydání, 2007, Praha: C. H. Beck, s. 630
8. POLCAR, M., NESVADBA, L. Neodkladné a neopakovatelné úkony. *Trestní právo*, 2003, č. 1, s. 9
9. ŠÁMAL, P., BAXA, J., GŘIVNA, T. et al. *Trestní řád. Komentář*. I. díl, 6. vydání, 2008, Praha: C. H. Beck, s. 1295
10. SPURNÝ, J. *Psychologie výslechu*. Plzeň, 2010, nakl. Aleš Čeněk, s. 22 – 23
11. MUSIL, J., KONRÁD, Z., SUCHÁNEK, J. *Kriminalistika*. 2. vydání, 2004, Praha: C. H. Beck
12. SVATOŠ, R. Zajišťuje institut zkráceného přípravného řízení základní zásady trestního řízení? *Trestní právo*, 2007, 12, č. 6, s. 3 – 7
13. SVATOŠ, R. Vztah předprocesního a procesního stadia trestního řízení. *Státní zastupitelství*, 2011, č. 10, s. 28 – 32. ISSN 1214-3758

Legislativní zdroje:

1. Česko. *Výkladové stanovisko Nejvyššího státního zastupitelství č. 3 z roku 2002*, zveřejněné ve Sbírce výkladových stanovisek Nejvyššího státního zastupitelství v Brně pod sp. zn. SL 703/2002

2. Česko. *Zákon č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním (trestní řád)*, vyd.: Ministerstvo vnitra ČR, Praha, 2009, s. 287
3. Česko. *ZPPP č. 130/2001 Sb., kterým se upravuje postup Policie ČR v trestním řízení*. IS ASPI
4. Česko. *Rozsudek Nejvyššího soudu ČR pod sp. zn. 5 Tz 137/2001, ze dne 05. 09. 2001*
5. Česko. *ZPPP č. 159/2009 Sb., o eskortách, střežení osob a policejních celách*. IS ASPI
6. Česko. *Výkladové stanovisko Nejvyššího státního zastupitelství č. 4/2002 Sb., o přípustnosti zadržení osoby podezřelé ze spáchání trestného činu ve zkráceném přípravném řízení*. IS ASPI
7. Československo. *Zákon č. 150/1969 Sb., o přečinech*. IS ASPI.
8. Československo. *Zákon č. 149//1969 Sb., kterým se novelizoval z. č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním (trestní řád)*. IS ASPI.

Elektronické zdroje:

1. VLACH, J., ZEMAN, P. *Zkušenosti z prvních let aplikace zkráceného přípravného řízení*. Institut pro kriminologii a sociální prevenci, Praha, 2008. Dostupné na <http://www.mvcr.cz/clanek/zkusenosti-z-prvnich-let-aplikace-zkraceneho-rizeni-v-nazorech-pracovniku-organu-cinnych-v-trestnim-rizeni.aspx> .
2. Web Ministerstva spravedlnosti ČR. *Statistické ročenky*. Dostupné na <http://cslav.justice.cz/InfoData/statisticke-rocenky.html>
3. SLADKÝ, J. Rozhovor s městským státním zástupcem v Brně Janem Sladkým. *Státní zastupitelství*, 2009, č. 10. Online databáze fa Novatrix, dostupné na www.novatrixprint.cz
4. COUFAL, P. Nad dalším zrychlením a zefektivněním trestního řízení. *Státní zastupitelství*, 2009, č. 10. Online databáze fa Novatrix, dostupné na www.novatrixprint.cz
5. ŠÁMAL, P., RŮŽIČKA, M. Zkrácené přípravné řízení a jeho místo mezi formami přípravného řízení. *Státní zastupitelství*, 2010, č. 2. Online databáze fa Novatrix, dostupné na www.novatrixprint.cz